

Archeo-rapport 35
Het archeologische vooronderzoek van de verkaveling
Opstreek te Bertem

Archeo-rapport 35
Het archeologische vooronderzoek van de verkaveling
Opstreek te Bertem

Colofon

Archeo-rapport 35
Het archeologische vooronderzoek van de verkaveling Opstreek te Bertem

Opdrachtgever:	Interleuven
Projectleiding:	Maarten Smeets
Uitvoering veldwerk:	Michiel Steenhoudt Maarten Smeets
Auteur:	Michiel Steenhoudt
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (behalve fig. 1 t.e.m. 3)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Jozef Wautersstraat 6
3010 Kessel-Lo
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2010, Studiebureau Archeologie bvba

Administratieve gegevens

Naam site:	Alseberglaan
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Bertem
Deelgemeente:	Bertem
Adres:	Alseberglaan, Weygemstraat
Kadastrale gegevens:	Afdeling 1, Sectie A, percelen 532z, 548e, 549, 550d, 550e, 550f, 556d, 557f, 558f, 558h, 559, 560, 561m, 561p, 561r, 562b, 563h, 564c, 564d, 566a, 567a, 570b, 570c, 570e, 570/2a, 570/2b, 571t, 573y en 575s
Projectcode:	BE-10-AL
Opdrachtgever:	Interleuven, Brouwersstraat 6, 3000 Leuven
Vergunningsnummer:	2010/161
Naam aanvrager:	Michiel Steenhoudt
Aanvraagdatum:	29 april 2010

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1: Inleiding en situering	p. 2
Hoofdstuk 2: Werkmethode	p. 4
Hoofdstuk 3: De sleuven en sporen	p. 5
Hoofdstuk 4: Besluit	p. 8
Bijlagen	p. 9
Bijlage 1: Sporeninventaris	p. 10
Bijlage 2: Fotoinventaris	p. 11
Bijlage 3: Profielen	p. 15
Bijlage 4: Opgravingsplan	p. 16

Hoofdstuk 1 Inleiding en situering

Naar aanleiding van de door Interleuven geplande uitbreiding van de verkaveling Opstreek te Bertem, gelegen tussen de Weygemstraat, de Alsebergstraat, de Geenstraat en de Oude Baan, werd door Ruimte & Erfgoed een archeologisch vooronderzoek opgelegd. Het totale projectgebied is ongeveer 3,5 ha groot. Het project werd door Interleuven toegewezen aan Studiebureau Archeologie bvba en het terreinwerk werd uitgevoerd van 17 tot en met 20 mei 2010.

Op de bodemkaart (fig. 1) zijn droge leembodems zonder profielontwikkeling (Abp) en droge leembodems met textuur B horizont in een erosiefase 1 (Aba 1) weergegeven. Door erosie zou dus een gedeelte van de A-horizont verdwenen zijn en zou de zwaardere textuur B-horizont aan de oppervlakte komen (minder dan 40 cm diep).

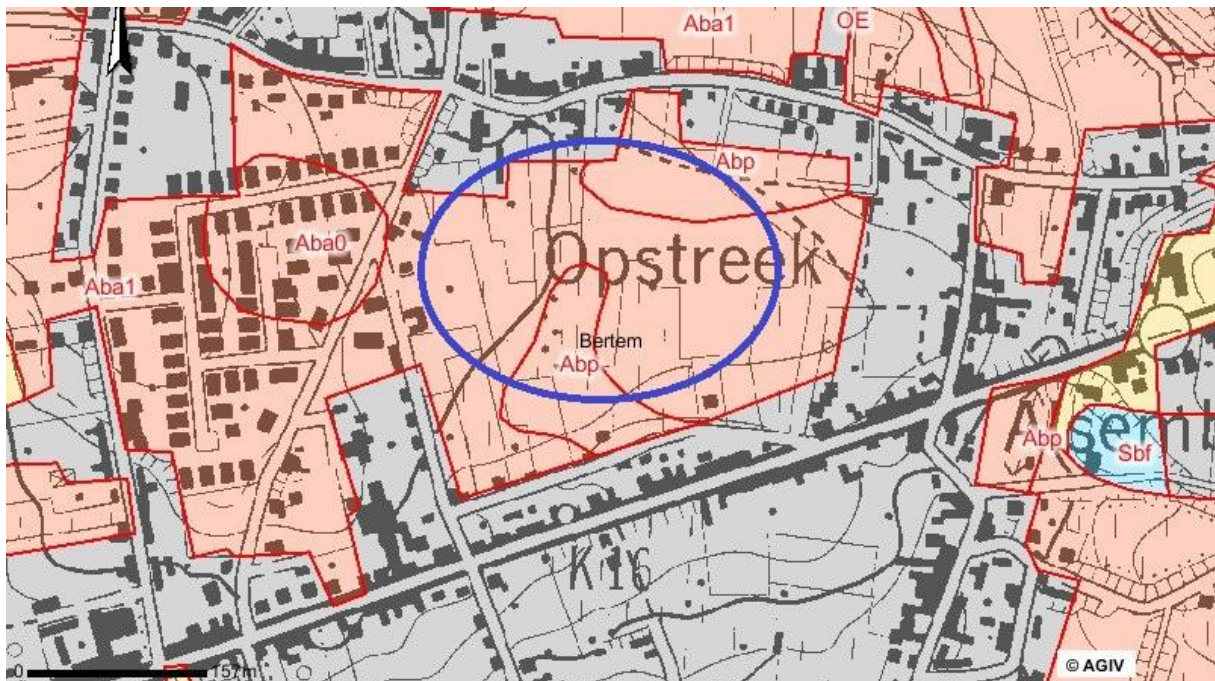

Fig. 1: De bodemkaart met aanduiding van het projectgebied.

In de directe omgeving zijn in de Centraal Archeologische Inventaris 4 vindplaatsen aangeduid (fig. 2). CAI 5151 is de locatie van een hoeve die mogelijk teruggaat tot de volle middeleeuwen. Aan dit pachthof was ook een brouwerij verbonden. CAI 5152 is een molen uit de 17de eeuw, terwijl CAI 4793 een hoeve is die in de late middeleeuwen gedateerd kan worden. CAI 4794 is een site met walgracht uit de 16de eeuw. Mogelijk is er een motte aanwezig. De terreinen zijn gelegen nabij de vermoedelijke Romeinse "Oude Keulse Baan" tussen Brussel en Leuven.

Zowel op de Ferrariskaart (fig. 3) als op de kadasterplannen van Vandermaelen en Popp zijn geen structuren weergegeven.

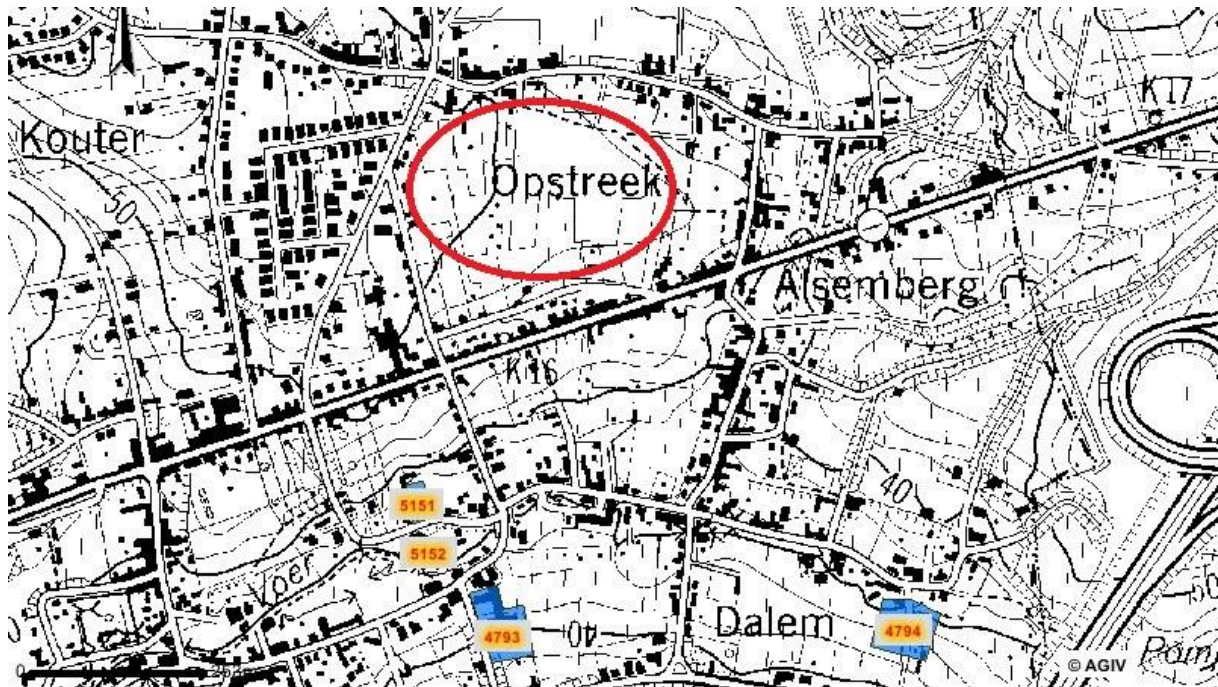

Fig. 2: Een uittreksel van de CAI-kaart met de aanduiding van het projectgebied.

Fig. 3: De Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied.

Hoofdstuk 2 Werkmethode

In totaal werden er over het hele terrein 21 sleuven gegraven. Elke sleuf was ongeveer 2 m breed. De onderlinge afstand tussen de sleuven was maximaal 15 m. Omdat een deel van het terrein na het archeologische onderzoek terug als weide in gebruik zou genomen worden, werden bij de aanleg van de sleuven de perceelsgrenzen zoveel mogelijk gevolgd (fig. 4). Op deze manier werden de aanwezige afspanningen zo min mogelijk beschadigd.

De sleuven werden machinaal uitgegraven met een kraan op rupsbanden met een platte graafbak. Alle aanwezige sporen werden opgeschaafd, gefotografeerd en beschreven. Zowel de sleuven als de sporen werden topografisch ingemeten. Er werden 16 profielen opgeschaafd en gefotografeerd. Hiervan zijn 5 representatieve profielen opgetekend om de bodemkundige opbouw van het terrein te kunnen beschrijven.

Fig. 4: Een deel van het projectgebied.

Hoofdstuk 3 De sleuven en sporen

De bodemopbouw van het terrein kan verdeeld worden in 4 zones. In de noordoostelijke hoek van het projectgebied werd boven de oorspronkelijke teelaarde een ophogingspakket geregistreerd dat vermoedelijk afkomstig is van de eerste fase van de verkaveling. Onder dit ophogingspakket bevond zich een dunne laag die sterk verstoord werd door bioturbatie. Daaronder bevond zich de natuurlijke bodem die bestond uit gele leem (fig. 5).

Fig. 5: Profiel 4 in sleuf 4.

Een tweede zone bevindt zich in het zuiden van het terrein. In deze zone kan nog een klein verschil opgemerkt worden waarbij de teelaarde in de zuidwestelijke zone tussen de 24 en 28 cm dik is terwijl die in de zuidoostelijke zone tot 40 cm dik werd. Voor de rest zijn de profielen hier gelijkaardig waarbij er onder de teelaarde een lichtgele laag werd opgetekend waarin redelijk veel baksteenspikkels en steenkool aanwezig was. Deze laag is ontstaan door bioturbatie. Hieronder was de natuurlijke bodem aanwezig.

Sleuf 8 werd aangelegd op een plaats waar een aansluiting op de Geenstraat zal gemaakt worden. Het terrein bestaat uit een zeer steile helling. Onderaan werd een profielput gemaakt waarbij bleek dat ook op deze plaats een ophogingspakket aanwezig was. Onder dit pakket zat de oorspronkelijke teelaarde met daaronder een dik pakket colluvium. Omdat deze sleuf vlak naast een huis liep werd de profielput maar 1 m 30 diep gemaakt en werd de natuurlijke bodem hier niet bereikt (fig. 6).

De laatste zone ligt in het noorden van het terrein. Hier is direct onder de teelaarde de natuurlijke bodem te herkennen (fig. 7).

Fig. 6: Profiel 8 in sleuf 8.

Fig. 7: Profiel 15 in sleuf 20.

In totaal werden er 11 sporen geregistreerd. In alle sporen werden baksteen- en steenkoolspikkels aangetroffen, wat op een recente datering wijst.

In sleuf 2 werd spoor 1 (fig. 8) aangetroffen, een rechthoekige kuil met een lichtgrijze tot grijze vulling. In sleuf 4 werd een gelijkaardig spoor gevonden. In sleuf 11 werden 6 rechthoekige kuilen geregistreerd die ook een lichtgrijze tot grijze vulling hadden. Spoor 5 is de grootste kuil van ongeveer 2m 50 x 1m 50. Sporen 6 tot en met 10 zijn kleinere rechthoekige kuilen met eenzelfde vulling.

Het laatste spoor werd in sleuf 20 opgetekend. Het is een kleine vierkante paalkuil met een grijze vulling (fig. 9).

Fig. 8: Spoor 1 in sleuf 2.

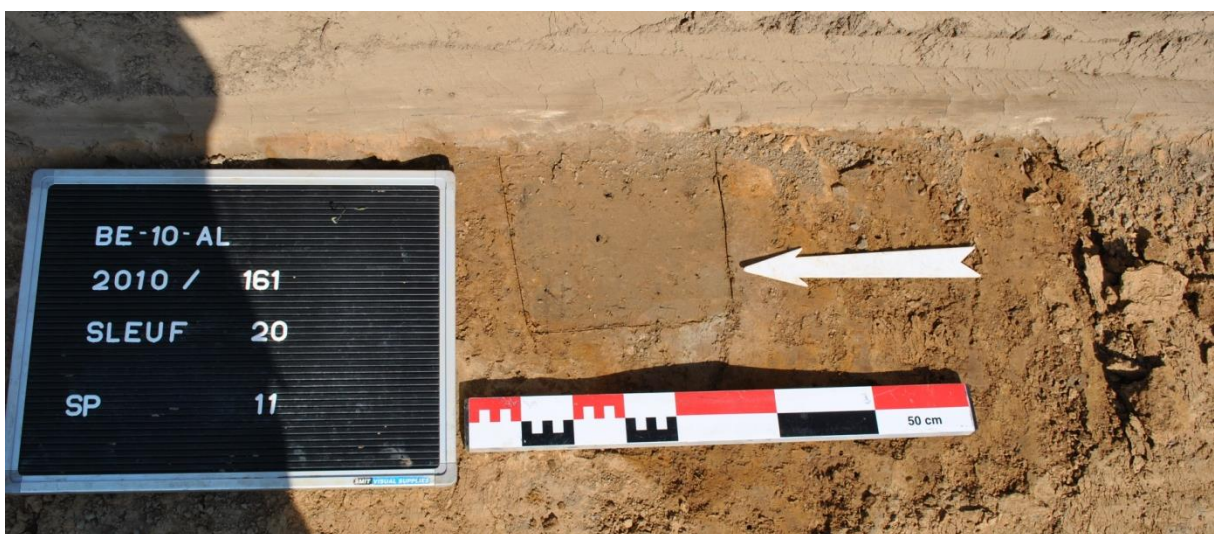

Fig. 9: Spoor 11 in sleuf 20.

Hoofdstuk 4 Besluit

Conform art. 4 § 2 van het *Decreet houdende Bescherming van het Archeologisch Patrimonium* van 30 juni 1993 (B.S. 15.09.1993), gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999 (B.S. 08.06.1999), 28 februari 2003 (B.S. 24.03.2003) en 10 maart 2006 (B.S. 7.6.2006) zijn de eigenaar en de gebruiker ertoe gehouden de archeologische monumenten die zich op hun gronden bevinden te bewaren en te beschermen en ze voor beschadiging en vernieling te behoeden.

Daarom werd een archeologisch vooronderzoek gevraagd om de archeologische potentie van het terrein in te kunnen schatten. Hierbij werd vastgesteld dat de beperkte aanwezige sporen geen verder onderzoek verantwoorden en als recent te bestempelen zijn.

Het officieel vrijgeven van het terrein dient te gebeuren door Ruimte & Erfgoed.

Ondanks het vrijgeven van het terrein blijven de algemene bepalingen die voorzien zijn in:

- het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 28 februari 2003 en 10 maart 2006 (BS 08.06.1999, 24.03.2003 en 07.06.2006)
- en het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 23 juni 2006

van toepassing, meer bepaald de bepalingen over de meldingsplicht van eventuele toevalsvondsten tijdens het verdere verloop van de werken.

Bijlagen

Bijlage 1: Sporeninventaris

Sp. Nr.	Sleuf	Soort	Kleur	Vorm	Bijmenging
1	2	Kuil	LGr-Gr	Rechthoekig	BS, SK
2	7	Kuil	Ge-Br	Rond	SK
3	4	Kuil	LGr-Gr	Rechthoekig	BS
4	7	Graf	Zw-Wt	Rechthoekig	Dierlijk bot, SK
5	11	Kuil	LGr-Br	Rechthoekig	BS, SK
6	11	Kuil	LGr-Br	Onregelmatig	BS, SK
7	11	Kuil	LGr-Br	Rechthoekig	BS, SK
8	11	Kuil	LGr-Br	Rechthoekig	BS, SK
9	11	Kuil	LGr-Br	Rechthoekig	BS, SK
10	11	Kuil	LGr-Br	Rechthoekig	BS, SK
11	20	Paalkuil	Gr	Vierkant	BS, SK

Afkeringen:

Kleur:

D- donker
L- licht
Br bruin
Ge geel
Gr grijs
Wi wit
Zw zwart

Bijmenging:

BS baksteen
SK steenkool

Bijlage 2: Fotoinventaris

Fotonummer	Sleuf	Spoor	Soort
BE-10-AL-001	1		Overzicht
BE-10-AL-002	1		Overzicht
BE-10-AL-003	1		Profiel
BE-10-AL-004	1		Profiel
BE-10-AL-005	1		Overzicht
BE-10-AL-006	1		Overzicht
BE-10-AL-007	2		Overzicht
BE-10-AL-008	2		Overzicht
BE-10-AL-009	2		Profiel
BE-10-AL-010	2		Profiel
BE-10-AL-011	2	1	Detail
BE-10-AL-012	2	1	Detail
BE-10-AL-013	2		Overzicht
BE-10-AL-014	2		Overzicht
BE-10-AL-015	3		Overzicht
BE-10-AL-016	3		Overzicht
BE-10-AL-017	3		Profiel
BE-10-AL-018	3		Profiel
BE-10-AL-019	3		Overzicht
BE-10-AL-020	3		Overzicht
BE-10-AL-021	4		Overzicht
BE-10-AL-022	4		Overzicht
BE-10-AL-023	4		Profiel
BE-10-AL-024	4		Profiel
BE-10-AL-025	4	3	Detail
BE-10-AL-026	4	3	Detail
BE-10-AL-027	4		Overzicht
BE-10-AL-028	4		Overzicht
BE-10-AL-029	5		Overzicht
BE-10-AL-030	5		Overzicht
BE-10-AL-031	5		Profiel
BE-10-AL-032	5		Profiel
BE-10-AL-033	5		Overzicht
BE-10-AL-034	5		Overzicht
BE-10-AL-035	6		Overzicht
BE-10-AL-036	6		Overzicht
BE-10-AL-037	6		Profiel

BE-10-AL-038	6		Profiel
BE-10-AL-039	6		Overzicht
BE-10-AL-040	6		Overzicht
BE-10-AL-041	7		Overzicht
BE-10-AL-042	7		Overzicht
BE-10-AL-043	7	2	Detail
BE-10-AL-044	7	2	Detail
BE-10-AL-045	7	4	Detail
BE-10-AL-046	7	4	Detail
BE-10-AL-047	7		Profiel
BE-10-AL-048	7		Profiel
BE-10-AL-049	7		Overzicht
BE-10-AL-050	7		Overzicht
BE-10-AL-051	7		Overzicht
BE-10-AL-052	8		Overzicht
BE-10-AL-053	8		Overzicht
BE-10-AL-054	8		Profiel
BE-10-AL-055	8		Profiel
BE-10-AL-056	8		Overzicht
BE-10-AL-057	8		Overzicht
BE-10-AL-058	9		Overzicht
BE-10-AL-059	9		Overzicht
BE-10-AL-060	9		Overzicht
BE-10-AL-061	9		Overzicht
BE-10-AL-062	10		Overzicht
BE-10-AL-063	10		Overzicht
BE-10-AL-064	10		Overzicht
BE-10-AL-065	10		Overzicht
BE-10-AL-066	11		Overzicht
BE-10-AL-067	11		Overzicht
BE-10-AL-068	11	5	Detail
BE-10-AL-069	11	5	Detail
BE-10-AL-070	11	6	Detail
BE-10-AL-071	11	6	Detail
BE-10-AL-072	11	7	Detail
BE-10-AL-073	11	7	Detail
BE-10-AL-074	11	8	Detail
BE-10-AL-075	11	8	Detail
BE-10-AL-076	11	9	Detail
BE-10-AL-077	11	9	Detail
BE-10-AL-078	11	10	Detail

BE-10-AL-079	11	10	Detail
BE-10-AL-080	11		Profiel
BE-10-AL-081	11		Profiel
BE-10-AL-082	11		Overzicht
BE-10-AL-083	11		Overzicht
BE-10-AL-084	12		Overzicht
BE-10-AL-085	12		Overzicht
BE-10-AL-086	12		Overzicht
BE-10-AL-087	12		Overzicht
BE-10-AL-088	13		Overzicht
BE-10-AL-089	13		Overzicht
BE-10-AL-090	13		Profiel
BE-10-AL-091	13		Profiel
BE-10-AL-092	13		Overzicht
BE-10-AL-093	13		Overzicht
BE-10-AL-094	14		Overzicht
BE-10-AL-095	14		Overzicht
BE-10-AL-096	14		Profiel
BE-10-AL-097	14		Profiel
BE-10-AL-098	14		Overzicht
BE-10-AL-099	14		Overzicht
BE-10-AL-100	15		Overzicht
BE-10-AL-101	15		Overzicht
BE-10-AL-102	15		Profiel
BE-10-AL-103	15		Profiel
BE-10-AL-104	15		Overzicht
BE-10-AL-105	15		Overzicht
BE-10-AL-106	16		Overzicht
BE-10-AL-107	16		Overzicht
BE-10-AL-108	16		Profiel
BE-10-AL-109	16		Profiel
BE-10-AL-110	16		Overzicht
BE-10-AL-111	16		Overzicht
BE-10-AL-112	17		Overzicht
BE-10-AL-113	17		Overzicht
BE-10-AL-114	17		Profiel
BE-10-AL-115	17		Profiel
BE-10-AL-116	17		Overzicht
BE-10-AL-117	17		Overzicht
BE-10-AL-118	18		Overzicht
BE-10-AL-119	18		Overzicht

BE-10-AL-120	18		Overzicht
BE-10-AL-121	18		Overzicht
BE-10-AL-122	20		Overzicht
BE-10-AL-123	20		Overzicht
BE-10-AL-124	20		Profiel
BE-10-AL-125	20		Profiel
BE-10-AL-126	20		Profiel
BE-10-AL-127	20	11	Detail
BE-10-AL-128	20	11	Detail
BE-10-AL-129	20		Overzicht
BE-10-AL-130	20		Overzicht
BE-10-AL-131	21		Overzicht
BE-10-AL-132	21		Overzicht
BE-10-AL-133	21		Overzicht
BE-10-AL-134	21		Overzicht
BE-10-AL-135	19		Overzicht
BE-10-AL-136	19		Overzicht
BE-10-AL-137	19		Profiel
BE-10-AL-138	19		Profiel
BE-10-AL-139	19		Overzicht
BE-10-AL-140	19		Overzicht

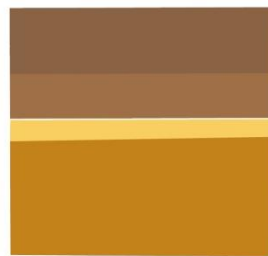
Bijlage 3: Profielen

Teelaarde

Laag met veel bioturbatie

Nat. bodem

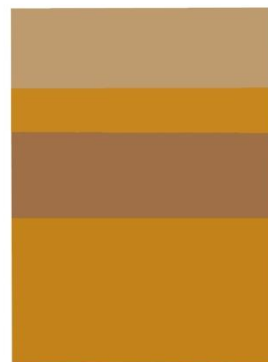

Ophogingslaag

Teelaarde

Laag met veel bioturbatie

Nat. bodem

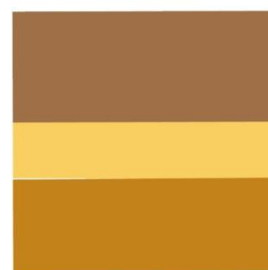

Ophogingslaag

Ophogingslaag

Teelaarde

Colluvium

Teelaarde

Laag met veel bioturbatie

Nat. bodem

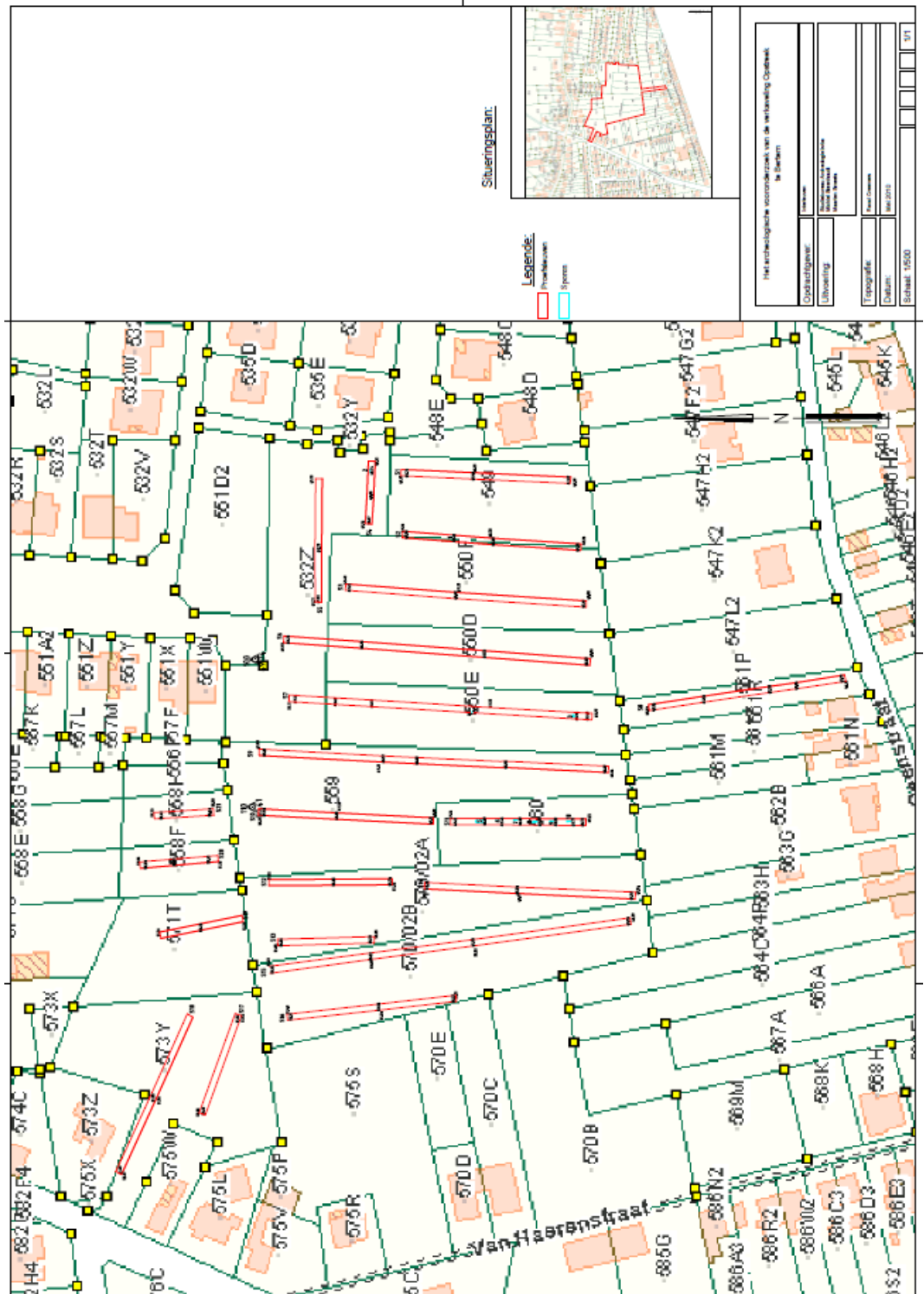

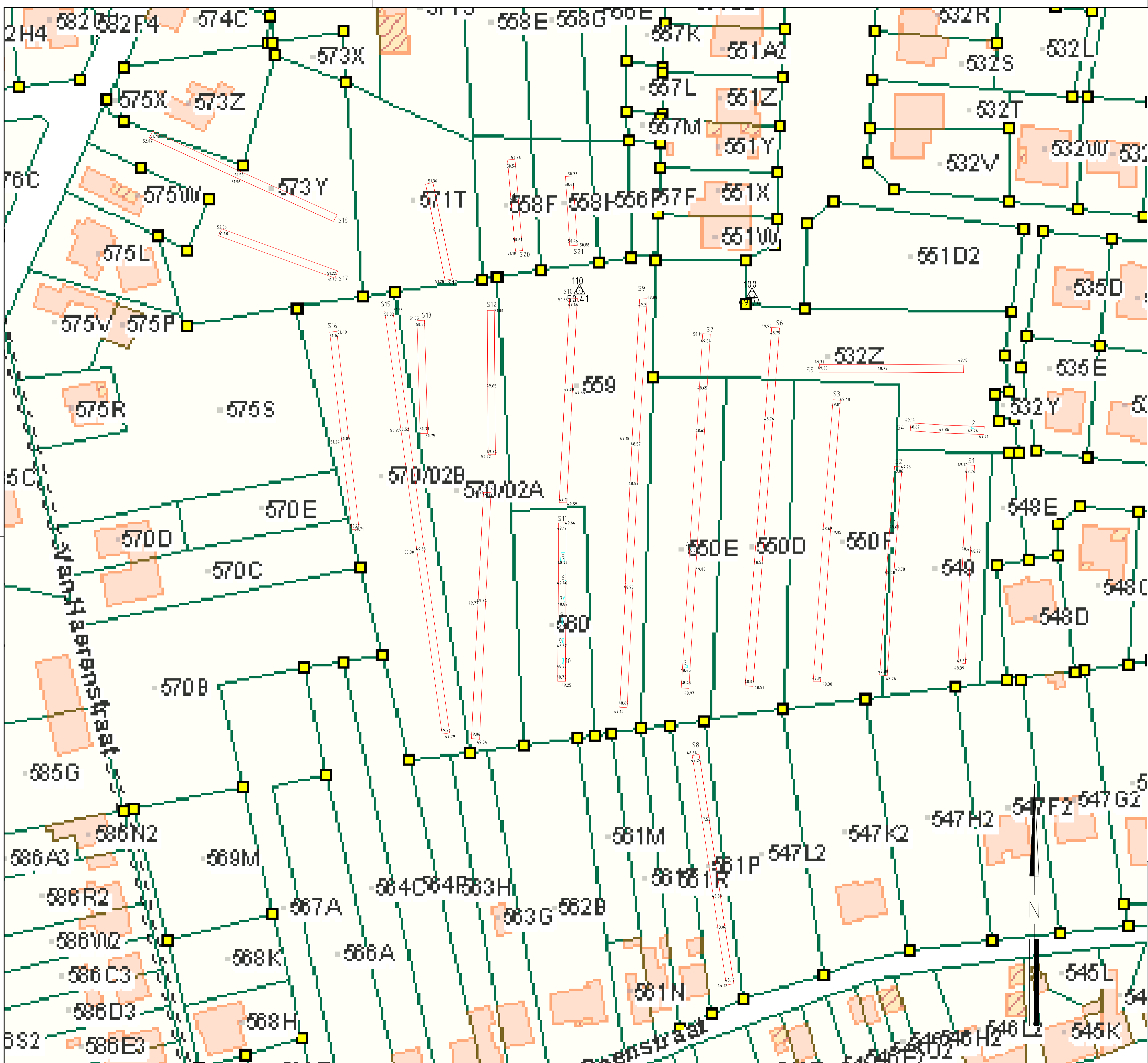
Teelaarde

Nat. bodem

Bijlage 4: Opgravingsplan

Situeringsplan:

Legende:

- Proefsleuven
- Sporen

Het archeologische vooronderzoek van de verkaveling Opstreek te Bertem

Opdrachtgever:	Interleuven
Uitvoering:	Studiebureau Archeologie bvba Michiel Steenhoudt Maarten Smeets
Topografie:	Raoul Creemers
Datum:	Mei 2010
Schaal: 1/500	1/1